

บทที่ 3

ข้อสังเกตของการตกแต่งงบการเงินของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ผู้ศึกษาขอเสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับการตกแต่งงบการเงินของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์โดยศึกษาจากรายงานผู้สอบบัญชี งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2543 จำนวน 2 กิจการ (ใช้นามสมมุติ) โดยแบ่งขนาดของกิจการออกเป็น 2 ประเภทตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพากร ปี พ.ศ. 2543 คือ กิจการที่มีรายได้รวมตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป จัดเป็นกิจการขนาดใหญ่และกิจการที่มีรายได้ต่ำกว่า 500 ล้านบาทจัดเป็นกิจการขนาดเล็ก

ธุรกิจเป็นจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ก็เป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวโดยเฉพาะการลดลงของมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่ถือครองอยู่เป็นจำนวนมากและประกอบกับเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ โดยกำหนดให้มีการปรับปรุงมาตรฐานและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศให้สอดคล้องกับวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในระดับนานาชาติ จึงเกิดการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยให้เป็นสากลขึ้นแต่อย่างไรก็ตามกฎเกณฑ์ทางบัญชีเกี่ยวกับการวัดมูลค่าของรายการหรือเหตุการณ์ทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินค่อนข้างที่จะมีความยืดหยุ่นอยู่ในตัวจึงเปิดโอกาสให้ฝ่ายจัดการของกิจการทำการตกแต่ง บิดเบือนตัวเลขผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการเพื่อนำเสนอต่อผู้ใช้งบทั้งภายในและภายนอกกิจการ จนอาจนำไปสู่ความรู้ประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากการยากที่จะจัดทำมาตรฐานการบัญชีให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและรายการค้าของแต่ละกิจการ มาตรฐานการบัญชีจึงจำเป็นที่จะต้องมีความยืดหยุ่นในระดับหนึ่งเพื่อที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแต่ละกิจการได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นอาจจะเป็นช่องทางให้มีการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินได้ ซึ่งจะส่งผลให้ข้อมูลทางการเงินบัญชีไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการได้ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอข้อสังเกตในงบการเงินของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ปี พ.ศ. 2542 และ ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งอาจจะทำให้เข้าใจได้ว่ากิจการมีการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน โดยวิเคราะห์จากงบการเงินเฉพาะของบริษัททั้ง 2 ปี รวมกัน โดยแบ่งการนำเสนอทีละกิจการดังนี้

1. กิจการที่มีขนาดเล็ก คือบริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน)
2. กิจการที่มีขนาดใหญ่ คือบริษัท เอ จำกัด (มหาชน)

บริษัทหนึ่ง จำกัด (มหาชน)

บริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) เป็นกิจการขนาดเล็ก ทำธุรกิจในลักษณะของโครงการจัดสรรที่ดิน การพัฒนาที่ดิน ก่อสร้างบ้านขายโดยเป็นบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ อาคารชุด มีอาคารสำนักงานให้เช่าและยังมีรายได้จากการจำหน่ายน้ำมันซึ่งบริษัทมีสถานีบริการน้ำมัน รายได้จากดอกเบี้ยและเบ็ดเตล็ด แต่บริษัทจะเน้นการทำธุรกิจขายบ้านและที่ดินตัวเลขในงบการเงิน สำหรับปี พ.ศ. 2543 บริษัทไม่ได้จัดทำงบการเงินรวมเนื่องจากบริษัทดังกล่าวได้จำหน่ายหุ้นของบริษัทย่อยไปทั้งหมดแล้วในปี 2542 ดังนั้นจึงไม่นำเสนองบการเงินรวมของบริษัทหนึ่ง จำกัด (มหาชน) ข้อสังเกตเกี่ยวกับการตกแต่งงบการเงินของบริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) มีดังนี้ (ดูรายละเอียดภาคผนวก ก และ ข ประกอบ)

1. การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

จากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญคือ ในสภาพความเป็นจริงทางธุรกิจ แม้ลูกหนี้โดยส่วนใหญ่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดหรือตามที่คาดหมายไว้แต่ก็มีกรณีที่ลูกหนี้บางรายไม่ชำระหนี้และในทางปฏิบัติไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะถึงกำหนดชำระหรือได้มีการทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว ทำให้มูลค่าของลูกหนี้ที่จะแสดงในงบการเงินมีจำนวนสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงต้องมีการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ขึ้นจำนวนหนึ่งกันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งมีลักษณะเป็นบัญชีปรับมูลค่า นำไปหักลดบัญชีลูกหนี้ เพื่อให้เห็นมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าความเป็นจริง การบันทึกลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ มีวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป

2 วิธีคือ

1. ไม่บันทึกรายการจนกว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีลูกหนี้สูญจริง จึงจะบันทึกเป็นผลเสียหายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยการเดบิตบัญชีหนี้สูญซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายและเครดิตลูกหนี้วิธีนี้เรียกว่า วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง

2. ไม่บันทึกรายการจนกว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีลูกหนี้สูญจริง แล้วบันทึกจำนวนที่ประมาณขึ้นนั้น โดยเดบิตบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายและเครดิตบัญชีปรับมูลค่าหนี้ คือ บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ รายการนี้ทำในรอบระยะเวลาบัญชีที่บันทึกรายการ วิธีนี้เรียกว่า วิธีตั้งค่าเผื่อ

วิธีตั้งค่าเผื่อ เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่ว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชีและบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจะแสดงในมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแม้ว่าวิธีนี้จะต้องการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญขึ้นก็ตาม (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2531)

วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญที่นิยมใช้กันมีอยู่ด้วยกัน 3 วิธี คือ

1. คำนวณเป็นร้อยละของยอดขาย
2. คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้
3. คำนวณโดยพิจารณาลูกหนี้แต่ละราย

การที่มาตรฐานได้เปิดทางเลือกไว้หลายวิธีให้กิจการปฏิบัติในการบันทึกบัญชีหนี้สงสัยจะสูญและการตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญนั้น จากหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 4.3 ปี พ.ศ. 2542 และปี พ.ศ. 2543 เรื่องการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยที่กิจการมีนโยบายเกี่ยวกับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ คือ “ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญกำหนดโดยอาศัยประสบการณ์ของบริษัท เกี่ยวกับหนี้สูญที่เกิดขึ้นในอดีตแนวโน้มของลูกหนี้ การวิเคราะห์ลูกหนี้โดยเฉพาะ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและธุรกิจปัจจุบันและปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ”

จากหมายเหตุประกอบงบการเงินดังกล่าวกิจการได้เลือกปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่ได้รับอนุญาตทางเลือกไว้ อาจเป็นได้ว่าบริษัทอาจใช้ทางเลือกที่มาตรฐานการบัญชีเรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ ได้เปิดทางเลือกไว้ โดยที่บริษัทเลือกที่จะใช้นโยบายการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ซึ่งบริษัทมีนโยบายการประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยอาศัยประสบการณ์ของผู้บริหารของบริษัทเกี่ยวกับหนี้สูญในอดีต แนวโน้มการชำระหนี้จากลูกหนี้และวิเคราะห์ลูกหนี้จากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งตามนโยบายที่บริษัทได้เปิดเผยไว้ นั้น อาจจะทำให้มีการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินได้คือถ้าในงวดการบัญชีใดบริษัทต้องการให้มีกำไรสูงก็ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ต่ำแต่ถ้าในงวดการบัญชีใดต้องการให้มีกำไรต่ำก็อาจจะตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้สูงเพื่อให้ยอดรวมของรายจ่ายสูงเมื่อนำมาหักลบกับรายได้ก็จะมีผลทำตัวเลขกำไรของบริษัทมีน้อยลง

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางว่ากิจการอาจจะเลือกใช้วิธีจัดชั้นคุณภาพของลูกหนี้แต่ละรายของกิจการ โดยอาจจะใช้หลักเกณฑ์เดียวกับธนาคารแห่งประเทศไทยที่กำหนดให้กับสถาบันการเงินใช้ในการจัดชั้นคุณภาพหนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์การประมาณหนี้สงสัยจะสูญดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการประมาณหนี้สงสัยจะสูญโดยอาศัยประสบการณ์ของผู้บริหารหรือตามสภาพเศรษฐกิจ

2. เงินกู้ยืมจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

จากหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 12 ของงบการเงินปี พ.ศ. 2542 ได้บอกถึงเงินกู้ยืมจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือ “เงินกู้ยืมมีการคิดดอกเบี้ยระหว่างกัน ตามอัตราดอกเบี้ยธนาคารพาณิชย์ โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาในการชำระคืน” ทำให้มีข้อสังเกตได้ว่าบริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) อาจจะมีการตกแต่งตัวเลขได้คือ จำนวนเงินที่กู้ยืมระหว่างกันนั้นอาจจะมีการช่วยเหลือกันระหว่างบริษัทที่เกี่ยวข้องกันหรืออาจจะมีการ โยกย้ายเงิน ระหว่างบริษัทในเครือเพื่อผลประโยชน์ของบริษัทแม่หรืออาจจะเป็นการสร้างภาพในงบกระแสเงินสดในการจัดหาเงินในแง่ของความสามารถในการชำระหนี้ เพราะการกู้ยืมเงินระหว่างบริษัทนั้นไม่มีการระบุระยะเวลาที่จะชำระคืนเงินกู้ เช่น บริษัทอาจจะทำการกู้ยืมระยะยาวแต่ในปีต่อมาอาจจะมีการแสดงกระแสเงินสดจากการหาเงินลดลงคือบริษัทมีการชำระหนี้เงินกู้ระยะยาวทำให้บุคคลภายนอกหรือผู้ที่ใช้งบการเงินเข้าใจผิดว่าบริษัทมีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ระยะยาวได้ในระยะเวลาอันสั้น

3. การสร้างรายการจำหน่ายสินทรัพย์

วิธีการหนึ่งที่กิจการมักจะใช้ในการตกแต่งตัวเลขให้กิจการมีกำไรหรือมีรายได้เพิ่มขึ้นในบัญชีซึ่งจะเป็นการแสดงถึงผลการดำเนินงานที่ดีของกิจการนั้น คือการจำหน่ายสินทรัพย์ของกิจการ ซึ่งสินทรัพย์ที่มักจะใช้ในการก่อให้เกิดกำไรจากการจำหน่ายมักจะเป็นสินทรัพย์ประเภทของเงินลงทุน เนื่องจากซื้อขายจำหน่ายคล่องกว่าสินทรัพย์อื่นและเมื่อจำหน่ายไปแล้วไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของกิจการ

จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 9 บริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) ได้ทำการจำหน่ายหุ้นของบริษัท สี่ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อยให้แก่บริษัทพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกันในราคา 65.50 ล้านบาท ซึ่งรวมกำไรจากการจำหน่ายบริษัทย่อยดังกล่าวไปด้วยจำนวน 10.45 ล้านบาท (ในหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 5.3.1 ปี พ.ศ. 2543) เมื่อพิจารณาบริษัทหนึ่ง จำกัด (มหาชน) ได้ทำการจำหน่ายหุ้นของบริษัทสี่ จำกัด ให้แก่บริษัทที่เกี่ยวข้องกันอาจจะเป็นการถ่ายเทสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้ให้บริษัท เพื่อให้บุคคลที่ใช้งบการเงินเข้าใจว่าบริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น

4. การจำหน่ายหุ้นในบริษัทย่อยให้บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน

จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 9 งบการเงินปี พ.ศ. 2542 การที่บริษัทหนึ่ง จำกัด (มหาชน) ได้จำหน่ายหุ้นบริษัท สี่ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อยให้กับบริษัท พัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน เนื่องจากว่าบริษัท สี่ จำกัด มีผลการดำเนินงานที่ขาดทุน (โดยดูได้จากงบกำไรขาดทุน ปี พ.ศ. 2542) ซึ่งบริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) จะต้องรับรู้ส่วนได้เสียในขาดทุนสุทธิที่ยังไม่ได้แบ่งของบริษัทย่อย คือ บริษัท สี่ จำกัด จำนวน 35,464,870.00 บาท ทำให้บริษัทใหญ่ไม่ต้องการที่จะรับรู้ผลขาดทุนดังกล่าว มีผลทำให้ภาพของผลการประกอบโดยรวมของบริษัทไม่ดิ่ง บริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) อาจเลือกที่จะใช้วิธีจำหน่ายหุ้นของบริษัทย่อยให้กับบริษัทที่เกี่ยวข้องกันในราคาที่ถูก จะได้ไม่ต้องรับรู้ผลขาดทุนดังกล่าวของบริษัทย่อย จะเห็นได้ว่าจากงบกำไรขาดทุนปี พ.ศ.2543 ซึ่งบริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) นอกจากจะไม่ต้องรับรู้ผลขาดทุนของบริษัทย่อยแล้วยังทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัท มีกำไรสุทธิจำนวน 74,912,186.00 บาท ในขณะที่ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งบริษัทมีผลการดำเนินงานที่ขาดทุนจำนวน 94,537,536.00 บาท

5. การจำหน่ายหุ้นในบริษัทย่อยให้บริษัทที่เกี่ยวข้องกันโดยให้ผ่อนชำระ

จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 9 ของงบการเงินปี พ.ศ. 2542 การที่บริษัทหนึ่ง จำกัด (มหาชน) ได้จำหน่ายหุ้นบริษัท สี่ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทย่อย ให้กับบริษัทพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกันในราคา 65.50 ล้านบาท มีราคาตามบัญชีจำนวน 55.05 ล้านบาท บริษัทคิดกำไรจากการจำหน่ายหุ้นในบริษัทย่อยดังกล่าวไปด้วยจำนวน 10.45 ล้านบาท โดยบริษัทหนึ่ง จำกัด (มหาชน) ให้บริษัทพัฒนา จำกัด ผ่อนชำระเป็นระยะเวลา 10 ปี ชำระปีละ 1 ครั้ง ในจำนวน 6.55 ล้านบาท ซึ่งลักษณะของการจำหน่ายสินทรัพย์ดังกล่าวเป็นการจำหน่ายเงินลงทุนอย่างหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะเป็นธุรกิจเดียวกันก็ตาม ลักษณะการจำหน่ายเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในส่วนได้เสียของหุ้นในบริษัทย่อยและความเป็นเจ้าของในหุ้นไม่ได้ทยอยรับรู้ ถ้าบริษัทย่อยดังกล่าวมีกำไรบริษัท พัฒนา จำกัด ก็เป็นผู้ที่ได้รับส่วนแบ่งในกำไรนั้น บริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) ไม่ได้รับรู้ผลกำไรนั้นด้วย ดังนั้นการให้บริษัท พัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกันผ่อนชำระเป็นงวดๆ อาจจะทำให้มองได้ว่า บริษัท หนึ่ง จำกัด (มหาชน) ต้องการรับรู้รายได้เกี่ยวกับการจำหน่ายต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ทำให้รายได้ในงบกำไรขาดทุนของกิจการมีอยู่อย่างสม่ำเสมอในจำนวนหนึ่งทุก ๆ ปี

6. การสร้างรายการชำระคืนเงินกู้ยืม

จากกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินในงบกระแสเงินสดในปี พ.ศ.2543 และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ที่ 14.3 เรื่องหนี้สินหมุนเวียน หมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 14.4 เงินกู้ยืมระยะยาวและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 16 เรื่องหนี้สินระยะยาว ทำให้เห็นได้ว่ากิจการมีการจ่ายชำระคืนเงินกู้ยืมบริษัท เจ็ด จำกัด จำนวน 47,585,228.00 บาท จ่ายชำระคืนเงินกู้ยืมระยะยาวบริษัท สี่ จำกัด ซึ่งเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกันและจ่ายชำระคืนหนี้สินระยะยาวจากสถาบันการเงินจำนวน 40,723,377.00 บาท แต่บริษัทก็ได้ทำการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินซึ่งเป็นเงินกู้ระยะยาวจำนวน 200,000,000.00 บาท ซึ่งรายการดังกล่าวทั้งหมดของบริษัทนั้นอาจจะเป็นการสร้างรายการชำระคืนเงินกู้ยืมที่จะถึงกำหนดชำระและทำการก่อหนี้สินขึ้นใหม่จำนวน 200,000,000.00 บาท เพื่อบริษัทจะได้แสดงถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ยืมดังกล่าวข้างต้นได้ สำหรับเงินกู้ยืมจำนวน 200,000,000.00 บาท นั้นอาจเป็นการที่บริษัททำสัญญากู้ยืมเงินใหม่เพื่อนำมาชำระหนี้เดิมแต่ใช้หลักประกันเดิม (Re-Finance) กับสถาบันการเงินก็ได้คือสร้างเงินกู้ยืมใหม่เพื่อที่จะไปชำระเงินกู้ยืมเดิมซึ่งถึงกำหนดระยะเวลาชำระ และอาจจะได้อัตรดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าเดิมและผลของการสร้างรายการชำระคืนเงินกู้ยืมดังกล่าวทำให้บริษัทมีดอกเบี้ยจ่ายจากเงินกู้ยืมลดลงจำนวน 23,117,093.00 บาท ซึ่งทำให้ภาพของค่าใช้จ่ายของบริษัทลดลงผลการดำเนินงานของบริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในสายตาของบุคคลภายนอกที่ใช้งบการเงินนี้

บริษัท เอ จำกัด (มหาชน)

บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) จัดว่าเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ มีบริษัทย่อยและบริษัทรวมจำนวนมากจึงอาจจะอาศัยกิจการที่เป็นบริษัทย่อยและบริษัทร่วมทำการ โยกย้ายหรือตกแต่งตัวเลขได้ บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจจำหน่ายบ้านจัดสรรและที่ดิน โดยมีบ้านเดี่ยวทาวน์เฮ้าส์อาคารชุด แต่จะเน้นที่การจำหน่ายบ้านเดี่ยวเป็นหลัก ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอข้อสังเกตในการตกแต่งตัวเลขของบริษัทดังกล่าวไว้ดังนี้

1. การตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ

จากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญคือ ในสภาพความเป็นจริงทางธุรกิจ แม้ลูกหนี้โดยส่วนใหญ่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดหรือตามที่คาดหมายไว้แต่ก็มีกรณีที่ลูกหนี้บางรายไม่ชำระหนี้และในทางปฏิบัติจะไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะถึงกำหนดชำระหรือได้มีการทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว ทำให้มูลค่าของลูกหนี้ที่จะแสดงในงบการเงินมีจำนวนสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงต้องมีการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ขึ้นจำนวนหนึ่งกันไว้เป็นค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งมีลักษณะเป็นบัญชีปรับมูลค่า นำไปหักลดบัญชีลูกหนี้ เพื่อให้เห็นมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าความเป็นจริง การบันทึกลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ มีวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป 2 วิธีคือ

1. ไม่บันทึกรายการจนกว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีลูกหนี้สูญจริง จึงจะบันทึกเป็นผลเสียหายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยการเคดิตบัญชีหนี้สูญซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายและเดบิตลูกหนี้วิธีนี้เรียกว่า วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง

2. ประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ โดยคำนวณจากยอดจำหน่ายหรือยอดลูกหนี้แล้วบันทึกจำนวนที่ประมาณขึ้นนั้น โดยเดบิตบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายและเดบิตบัญชีปรับมูลค่าหนี้ คือ บัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ รายการนี้ทำในรอบระยะเวลาบัญชีที่บันทึกการขาย วิธีนี้เรียกว่า วิธีตั้งค่าเพื่อ

วิธีตั้งค่าเพื่อ เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่ว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชีและบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจะแสดงในมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแม้ว่าวิธีนี้จะต้องมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญขึ้นก็ตาม (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2531)

วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญที่นิยมใช้กันมีอยู่ด้วยกัน 3 วิธี คือ

1. คำนวณเป็นร้อยละของยอดจำหน่าย
2. คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้
3. คำนวณโดยพิจารณาจากหนี้แต่ละราย

จากการที่มาตรฐานได้เปิดทางเลือกไว้หลายวิธีให้กิจการปฏิบัติในการบันทึกบัญชีหนี้สงสัยจะสูญและการตั้งบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญนั้น ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.6 ปี พ.ศ. 2542 และ หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 2.6 ปี พ.ศ. 2543 เรื่องการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัย

จะสูญเสียของบริษัท โดยมีนโยบายว่า “บริษัทฯ ตั้งค่าเพื่อหนี้สูญจะสูญเสียโดยการพิจารณาของฝ่ายบริหารเฉพาะลูกหนี้ที่ค้างชำระเกินกำหนดและคาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้”

จากหมายเหตุประกอบงบการเงินดังกล่าวของบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) จะมีลักษณะการประมาณหนี้สูญจะสูญเสียกับบริษัท หนึ่งจำกัด (มหาชน) ซึ่งทำให้มีข้อสังเกตได้ว่าบริษัทอาจจะใช้ทางเลือกที่มาตรฐานการบัญชีเรื่องหนี้สูญจะสูญเสียและหนี้สูญ เปิดทางเลือกไว้โดยที่บริษัทเลือกที่จะใช้นโยบายการตั้งค่าเพื่อหนี้สูญจะสูญเสียโดยการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้โดยบริษัทมีนโยบายการประมาณค่าเพื่อหนี้สูญจะสูญเสียโดยการพิจารณาของฝ่ายบริหารของบริษัทเกี่ยวกับลูกหนี้ที่ค้างชำระเกินกำหนดและคาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้ ตามนโยบายที่ได้เปิดเผยไว้ นั้นอาจจะทำให้มีการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินได้คือถ้าในงวดการบัญชีใดต้องการให้มีกำไรสูงก็ตั้งค่าเพื่อหนี้สูญจะสูญเสียไว้ต่ำแต่ถ้าในงวดการบัญชีใดต้องการให้มีกำไรต่ำก็อาจจะตั้งค่าเพื่อหนี้สูญจะสูญเสียไว้สูงเพื่อให้กิจการโดยรวมของรายจ่ายสูงเมื่อนำมาหักลบกับรายได้ก็จะมีผลทำตัวเลขกำไรของบริษัทมีน้อยลง

2. ค่าเสื่อมราคา

ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 18.1 กล่าวว่า “ในปี พ.ศ. 2543 บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ได้เปลี่ยนนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการตัดค่าเสื่อมราคาตมอสร สระว่ายน้และสนามเทนนิส จากเดิมบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ได้ตัดจ่ายค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรงเป็นระยะเวลา 20 ปี มาตัดจ่ายเป็นตามผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้สินทรัพย์ (ตามสัดส่วนพื้นที่ที่จำหน่ายแต่ละโครงการ) เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของสินทรัพย์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายให้กับโครงการบ้านจัดสรร บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) จึงได้ปรับปรุงโดยวิธีปรับย้อนหลังซึ่งได้แสดงผลสะสมจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีไว้ทั้ง ปี พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2542 ผลการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีดังกล่าวทำให้งบการเงินเฉพาะของบริษัทเอ จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ.2543 และ พ.ศ.2542 มีขาดทุนสะสมต้นงวดเพิ่มขึ้น 318.09 ล้านบาทและ จำนวน 300.89 ล้านบาท ตามลำดับและกำไรสุทธิสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2543 และพ.ศ. 2542 ลดลง จำนวน 20.36 ล้านบาท และจำนวน 15.99 ล้านบาท ตามลำดับ” นั้น

จากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการคิดค่าเสื่อมราคาของอสมร สระว่ายน้และสนามเทนนิส มีผลทำให้บริษัทมีผลขาดทุนสะสมและกำไรสุทธิลดลงนั้นซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ข้อสังเกตว่า การที่ตัดจ่ายค่าเสื่อมราคาตามผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับ

จากการใช้สิทธิหรือตามสัดส่วนพื้นที่จำหน่ายแต่ละโครงการ หากจำหน่ายพื้นที่ในโครงการหมดแล้ว บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ก็ไม่สามารถที่จะรับรู้รายได้จากโครงการนั้นอีกเพราะว่าได้รับเงินครบถ้วนและมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้ลูกค้าไปแล้ว แต่บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ยังต้องรับรู้ค่าเสื่อมราคาของสโมสรระว่ายน้ำและสนามเทนนิส เป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนไปอีก 20 ปี ซึ่งบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) อาจจะไม่ต้องการที่บันทึกค่าเสื่อมราคาของสโมสรระว่ายน้ำและสนามเทนนิสเป็นค่าใช้จ่ายของบริษัท เนื่องจากว่าบริษัทไม่ได้รับรายได้จากโครงการแล้วจึงไม่ต้องการที่จะรักษาสิทธิดังกล่าวไว้ โดยพยายามที่จะคำนวณค่าเสื่อมราคาให้สูงเพื่อนำไปลดมูลค่าต้นทุนของสินทรัพย์ให้หมดไปโดยเร็ว ทำให้มีข้อสังเกตได้ว่าบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) อาจทำการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินโดยใช้วิธีเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและวิธีการขยับค่าใช้จ่ายในอนาคตมาเป็นค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบัน โดยยอมให้เกิดผลขาดทุนขึ้นในงบการเงินงวดปัจจุบัน และจะแสดงผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในงวดต่อไป

3. การรับรู้รายได้

ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 2.1.3 ได้ระบุไว้ว่า “รายได้จากการพัฒนาที่ดินและการก่อสร้างเสร็จตามสัญญาและมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อเรียบร้อยแล้ว” และจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 26 เรื่อง การรับรู้รายได้สำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้กำหนดไว้ว่าการรับรู้รายได้จากการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์สามารถรับรู้ได้ 3 วิธี (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2536) คือ

1. รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวน
2. รับรู้เป็นรายได้ตามอัตราส่วนของงานที่สำเร็จ
3. รับรู้เป็นรายได้ตามเงินค้างงวด

การที่มาตรฐานการบัญชีได้เปิดโอกาสให้ธุรกิจต่างๆ ได้เลือกที่จะรับรู้รายได้นั้น ทำให้มีข้อสังเกตได้ว่าอาจมีการตกแต่งตัวเลขในงบการเงิน สำหรับการที่บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) เลือกที่จะรับรู้รายได้จากการพัฒนาที่ดินและการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์เพื่อจำหน่ายเมื่อก่อสร้างเสร็จและมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อเรียบร้อยแล้วนั้นเป็นการที่บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ชะลอการรับรู้รายได้และจะไปรับรู้รายได้ทันทีที่โอนแล้ว ทำให้รายได้ของบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) งวดที่มีการโอนกรรมสิทธิ์นั้นสูงขึ้น ส่วนระหว่างที่ยังก่อสร้างไม่เสร็จและยังไม่มีการโอนนั้นบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ก็จะจัดรายการค่าพัฒนาที่ดินและการก่อสร้างเป็นสินค้าคงเหลือ ซึ่งมีผลทำให้มูลค่าของสินค้าคงเหลือสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนขายต่ำลงและกำไรขั้นต้นก็จะสูงขึ้น ดังนั้น

กำไรสุทธิของบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย ภาพผลการดำเนินงานของบริษัท ก็ดูว่ามีผลการดำเนินงานที่ดีด้วย

4. การสร้างรายการจำหน่ายสินทรัพย์

จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 7 ในปี พ.ศ. 2543 บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) มีเงินลงทุนบริษัทย่อย จำนวน 7 บริษัท และมีเงินลงทุนในบริษัทร่วมจำนวน 8 บริษัท และในข้อที่ 7.1.2 ในปี พ.ศ. 2543 เรื่องเงินลงทุนในบริษัทย่อยที่บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) มีอำนาจควบคุม ได้กล่าวว่า “เงินลงทุนบริษัทร่วมของบริษัทเอ จำกัด เป็นเงินลงทุนในบริษัท ไอ ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด โดยมีอัตราการถือหุ้นร้อยละ 36.36 ของทุนที่เรียกชำระ บริษัทแห่งนี้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกิจการ เนื่องจากมีผลขาดทุนเกินทุนติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีและผิคนัดชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยของธนาคารและบริษัทเงินทุน ดังนั้นคณะกรรมการของบริษัท เอ จำกัด จึงมีมติให้ตีมูลค่าเงินลงทุนของบริษัทร่วมดังกล่าวเป็นศูนย์และบริษัทเอ จำกัด ได้จำหน่ายเงินลงทุนทั้งหมดไปในราคา 100,000.00 บาท แก่บุคคลภายนอก งบการเงินสำหรับปี พ.ศ. 2543 และพ.ศ. 2542 ของบริษัท เอ จำกัด ที่นำมาคำนวณตามวิธีส่วนได้เสีย ซึ่งมีผลการดำเนินงานขาดทุนเกินทุนบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ได้บันทึกเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียเท่ากับศูนย์บาทและรับรู้ผลขาดทุนสะสมที่เกินกว่าเงินลงทุนในบริษัทย่อย จำนวน 387.09 ล้านบาท และ 313.72 ล้านบาท ตามลำดับ”

จะเห็นได้ว่าการจำหน่ายเงินลงทุนที่ขาดทุนเป็นวิธีการที่กิจการมักจะใช้ในการตกแต่งตัวเลขเพื่อให้บริษัทมีกำไร ซึ่งการจำหน่ายเงินลงทุนทำให้บริษัทมีรายได้และอาจทำให้ผลการดำเนินงานเปลี่ยนจากการขาดทุนมาเป็นผลการดำเนินงานที่มีกำไรขึ้นมาได้และการจำหน่ายสินทรัพย์ประเภทเงินลงทุนเป็นสินทรัพย์ที่ซื้อขายง่ายจำหน่ายคล่องกว่าสินทรัพย์อื่น จากการจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัท ไอ ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทร่วมของบริษัท เอ จำกัด และบริษัท เอ จำกัด เป็นบริษัทย่อยของ บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) นั้น ก็มีผลกระทบมาถึง บริษัทเอ จำกัด (มหาชน) ด้วย เพราะว่า บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) จะต้องรับรู้ส่วนได้เสียจากของบริษัท เอ จำกัด ซึ่งต้องรับรู้ผลขาดทุนเกินทุนของบริษัท ไอ ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัดจะเห็นได้ว่าบริษัท เอ จำกัด จำหน่ายเงินลงทุนไปในจำนวนเงินที่ถูกมาก คือ 100,000.00 บาท แก่บุคคลภายนอกแต่ไม่จำหน่ายให้กับบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน เพราะว่าไม่ต้องการรับรู้ผลขาดทุนของบริษัท ไอ ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด ดังกล่าวอีก ดังนั้นจึงจำหน่ายเงินลงทุนในบริษัท ไอ ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด จึงเป็นการตกแต่งตัวเลขให้ภาพรวมของงบการเงินดูดีขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่เสนอรายงาน

จากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 44 เรื่องงบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย ได้กำหนดว่า บริษัทใหญ่ต้องนำผลการดำเนินงานของบริษัทย่อยรวมอยู่ในงบการเงินรวม แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานะของบริษัทย่อย บริษัทใหญ่ต้องจัดประเภทเงินทุนใหม่โดยใช้ราคาตามบัญชี ณ วันที่สิ้นสุดการเป็นบริษัทย่อย และเมื่อมีการเปลี่ยนไปเป็นบริษัทร่วม กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 45 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม ต่อไป ตามมาตรฐานฉบับที่ 45 ได้กำหนดว่า เงินลงทุนในบริษัทร่วมต้องรับรู้ในงบการเงินเฉพาะกิจการโดยใช้วิธีส่วนได้เสีย และ หากบริษัทร่วมมีผลขาดทุนซึ่งผลขาดทุนดังกล่าวเป็นส่วนของผู้ลงทุนเท่ากับหรือสูงกว่าราคาตามบัญชีของเงินลงทุน ผู้ลงทุนต้องบันทึกเงินลงทุนในบริษัทร่วมเป็นศูนย์ โดยไม่นำผลขาดทุนที่สูงกว่าเงินลงทุนมารับรู้ในงบการเงิน

จากการพิจารณา หมายเหตุประกอบงบการเงิน ข้อ 7.2.5 และข้อ 20 ปี 2543 พบว่า บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ได้ซื้อหุ้นเพิ่มทุนของบริษัท เอเซี่ยน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) จำนวน 39.5 ล้านหุ้น จากสิทธิการจองหุ้นทั้งสิ้น 75.26 ล้านหุ้น ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นลดลงจากเดิมร้อยละ 70.08 คงเหลือเพียงร้อยละ 29.67 ส่งผลให้สถานะของบริษัท เอเซี่ยน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยเปลี่ยนไปเป็นบริษัทร่วม และวิธีการทางบัญชีที่บริษัทเอ จำกัด (มหาชน) จะต้องปฏิบัติก็จะต้องเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงสถานะของบริษัท เอเซี่ยน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) ดังกล่าว มีข้อสังเกตว่า ถ้าหากว่าบริษัทเอ จำกัด (มหาชน) ใช้สิทธิในการจองหุ้นเต็มจำนวน สถานะความเป็นบริษัทย่อย จะยังคงดำรงอยู่ บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ต้องนำรวมผลการดำเนินงานของบริษัท เอเซี่ยน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีผลขาดทุนเป็นจำนวนมากมารวมในการจัดทำงบการเงินรวมด้วย ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ใช้งบการเงินพิจารณาแล้วอาจจะเข้าใจว่าบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) มีผลการดำเนินงานที่ไม่ดีนัก

แต่ในทางปฏิบัติ บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) เลือกที่จะใช้สิทธิในการจองหุ้นในจำนวน 39.5 ล้านหุ้นเท่านั้นจากสิทธิจองซื้อหุ้น จำนวน 75.26 ล้านหุ้น ส่งผลให้สถานะของบริษัท เอเซี่ยน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) เปลี่ยนจากบริษัทย่อยไปเป็นบริษัทร่วมบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) จึงไม่ต้องนำผลการดำเนินงานที่ขาดทุนของบริษัท เอเซี่ยน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) มารวมในการจัดทำงบการเงินรวม นอกจากนี้ บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ยังคงเพียงรับรู้ผลขาดทุนในบริษัทร่วม ดังกล่าวในงบการเงินเฉพาะกิจการไม่เกินกว่าส่วนของเงินลงทุนของบริษัท

จากการเลือกปฏิบัติวิธีดังกล่าว งบการเงินในปี 2543 จะเห็นได้ว่า เมื่อบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ได้จำหน่ายเงินลงทุนในบริษัท ไอดีเวลลอปเม้นต์ จำกัดและบริษัท เอเชียน พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) ออกไปแล้ว มีผลทำให้ส่วนได้(เสีย) จากเงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมของกิจการมีผล ขาดทุนลดลง 232,322,820.00 บาท

6. การค้อยค่าของสินทรัพย์

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่องการค้อยค่าของสินทรัพย์ได้ระบุไว้ว่าสินทรัพย์จะเกิดการค้อยค่าก็ต่อเมื่อราคาตามมาตรฐานบัญชีของสินทรัพย์นั้นสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน กิจการต้องประมาณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์ทันทีที่เห็นว่ามีข้อบ่งชี้ว่าสินทรัพย์ นั้นๆ อาจเกิดการค้อยค่า คำจำกัดความของคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการค้อยค่าตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่องการค้อยค่าของสินทรัพย์ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย,2542) ดังนี้

- มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน หมายถึง ราคาจำหน่ายสุทธิของสินทรัพย์หรือมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์นั้นแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า
- ราคาจำหน่ายสุทธิ หมายถึง จำนวนที่จะได้รับจากการจำหน่ายสินทรัพย์หักด้วยต้นทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์นั้น โดยที่ผู้ซื้อและผู้จำหน่ายสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระ ในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยน
- มูลค่าจากการใช้ หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตจากการใช้สินทรัพย์อย่างต่อเนื่องและจากการจำหน่ายสินทรัพย์ ณ วันสิ้นอายุการใช้งาน
- หน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสด หมายถึง สินทรัพย์กลุ่มที่เล็กที่สุดที่สามารถระบุได้ว่าการใช้กลุ่มสินทรัพย์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจะก่อให้เกิดกระแสเงินสดรับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นอิสระจากกระแสเงินสดรับที่เกิดจากสินทรัพย์อื่นหรือกลุ่มสินทรัพย์อื่น

จากทางเลือกให้ปฏิบัติของมาตรฐานการค้อยค่าเกี่ยวกับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนที่กิจการจะต้องประมาณจากราคาจำหน่ายสุทธิของสินทรัพย์หรือมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์นั้นแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกวานั้น บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) เลือกที่จะใช้มูลค่าที่จากการใช้หรือราคาขายสุทธิหลังจากนำทั้ง 2 ราคามาเปรียบเทียบกันแล้วหากบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) เลือกที่จะใช้มูลค่าจากการใช้ อาจจะเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการตกแต่งมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์ได้โดยง่ายเนื่องจากการนำมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์ (Value-In-Use) มาร่วมพิจารณากับราคาจำหน่ายสุทธิในการกำหนดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนจะมีผลทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการวัดมูลค่าได้คือ ข้อผิดพลาดที่

เกิดจากความไม่แน่นอนในการประมาณการกระแสเงินสดและอายุการใช้งานของสินทรัพย์และ อาจเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทในการกำหนดกระแสเงินสด อัตราคิดลดและอายุการใช้งานของสินทรัพย์ เพื่อคำนวณหามูลค่าจากการใช้สินทรัพย์ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542)

จากการพิจารณา หมายเหตุประกอบงบการเงินปี พ.ศ. 2543 ข้อ 2.11 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ได้กล่าวไว้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 บริษัท เอ จำกัด (มหาชน) สอบทานการด้อยค่าของสินทรัพย์ประเภทเงินลงทุน ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เมื่อมีข้อบ่งชี้ว่าราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ดังกล่าวสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน โดยการสอบทานจะพิจารณาแต่ละรายการหรือพิจารณาจากหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดแล้วแต่กรณี เนื่องจากหมายเหตุประกอบงบการเงินดังกล่าวของบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ระบุว่า จะพิจารณามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์นั้นโดยวิธีใด อาจจะมีผลทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการประมาณการกระแสเงินสดและอายุการใช้งานของสินทรัพย์และอาจเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทในการกำหนดกระแสเงินสด อัตราคิดลดและอายุการใช้งานของสินทรัพย์ เพื่อคำนวณหามูลค่าจากการใช้สินทรัพย์

จะเห็นได้ว่าบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่ามูลค่าที่จะได้รับคืนของสินทรัพย์จะใช้วิธีใดในการพิจารณานั้น ทำให้เข้าใจได้ว่าถ้าบริษัทพิจารณาจากมูลค่าการใช้ของสินทรัพย์ก็สามารถจะบิดเบือนตัวเลขจากมูลค่าการใช้ของสินทรัพย์ได้และเกิดความผิดพลาดตามที่ได้กล่าวในข้างต้นได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าบริษัท เอ จำกัด (มหาชน) ควรที่จะนำมูลที่คาดว่าจะได้รับคืนจากราคาจำหน่ายสุทธิของสินทรัพย์ด้วย เนื่องจากเป็นราคาที่เกิดจากการตกลงระหว่างผู้ซื้อกับผู้จำหน่าย จึงมีความน่าเชื่อถือมากกว่ามูลค่าจากการใช้ของสินทรัพย์